

Tuotantoeläinten hyvinvoinnin neuvottelukunta 4 Kokous 2/2019

Pöytäkirja

Aika 12.11.2019, klo 12:30–14:30
Paikka Helsinki, Meritullinkatu 8, kokoussuone Meritulli
Jakelu Tuotantoeläinten hyvinvoinnin neuvottelukunta

Jäsenet ja (varajäsenet) **läsnäolleet tummennetulla**
Olli Ruoho, puheenjohtaja, Eläinten terveys ETT ry
Juha Nousiainen, varapuheenjohtaja, Valio Oy, etäosallistuja

Leena Suojala, Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto MTK ry
(Marjukka Manninen, Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto MTK ry)

Mikaela Strömberg-Schalin, Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC r.f.
(**Jonas Laxåback**, Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC r.f.)

Tarja Koskela, Itä-Suomen yliopisto
(**Annika Lonkila**, Itä-Suomen yliopisto)

Jarkko Niemi, Luonnonvarakeskus
(Matti Pastell, Luonnonvarakeskus)

Anna Valros, Helsingin yliopisto
(**Jarmo Valaja**, Helsingin yliopisto)

Salla Tuomivaara, Kriittisen eläintutkimuksen verkosto
(**Jari Kärkkäinen**, Turun yliopisto)

Taina Mikkonen, Ruokavirasto
(Jaana Mikkola, Ruokavirasto)

Taina Kingelin, Länsi- ja Sisä-Suomen Aluehallintovirasto
Sofia Väärikkälä, Lounais-Suomen Aluehallintovirasto

Heidi Kivekäs, Animalia ry
(Veikka Lahtinen, Animalia ry)

Kati White, SEY Suomen Eläinsuojeluyhdistysten liitto ry
(Maria Lindqvist, SEY Suomen Eläinsuojeluyhdistysten liitto ry)

Sanna Nokka, ProAgria Keskusten Liitto ry
(Essi Wallenius, Armenta Benessi), etäosallistuja

Tuomas Herva, A-tuottajat
(Anne Ollila, Paliskuntain yhdistys)

Matti Kalervo, Kesko Oyj
(Sari Ristaniemi, SOK)

Timo Niemi, Kuluttajaliitto – Konsumentförbundet ry
(Juha Beurling, Kuluttajaliitto – Konsumentförbundet ry)

Susanna Ahlström, pysyvä asiantuntija, maa- ja metsätalousministeriö

Tiina Kauppinen, sihteeri, Eläinten hyvinvointikeskus EHK, Luonnonvarakeskus

Kutsuttuina

Nanni Olsson, maa- ja metsätalousministeriö
Tiina Strand, Eläinten hyvinvointikeskus EHK, Luonnonvarakeskus

1. Kokouksen avaus

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 12:35.

2. Kokouksen järjestäytyminen, jäsenten ja varajäsenten esittäytyminen

Kokous todettiin ajoissa koolle kutsutuksi ja päätösvaltaiseksi. Kokouksessa oli mukana 11 edustajaa, 4 varaedustajaa ja 2 henkilöä kutsuttuina. Läsnä olleiden henkilöiden nimet on tummennettu yllä neuvottelukunnan nimelistassa. Pidettiin esittäytymiskierros.

3. Ajankohtaista maa- ja metsätalousministeriöstä, *Susanna Ahlström*

Eläinsuojeluvalvonnan järjestämistä pohditaan parhaillaan ministeriössä. Sote-työryhmä on pyytänyt ministeriötä selvittämään ympäristöterveydenhuollon järjestämisen vaihtoehtoja (nykyinen malli ja sote-maakunnissa järjestettävä). Valtiovarainministeriö asettaa parlamentaarisen selvitysryhmän, joka tarkastelee maakunnille annettavia tehtäviä laajemmin, ja ympäristöterveydenhuollon järjestämistä voitaneen selvittää myös tässä ryhmässä. Tuotiin esiin, että ympäristöterveydenhuollon velvoite on tuotava osaksi eläinlääkärien toimenkuvaa. Tämä on tärkeää eläinten hyvinvoinnin edistämiseksi.

Ministeriössä on parhaillaan työn alla eläinten hyvinvointilain luonnos, joka kirjoitetaan kuntiin perustuvan hallinnon ja valvonnan mukaisesti. Lain valmistelu etenee, vaikka Suomen EU-puheenjohtajuuskausi on vienyt resursseja, ja valituksia mm. koe-eläinlainsäädännön täytäntöönpanosta on tullut ministeriöön. Lakiesitys menee lausuntokierrokselle ja eduskunnan käsittelyyn arviolta 2021.

Puheenjohtajuuskauden merkeissä on laadittu Eurooppa-neuvoston päätelmiä eläinten hyvinvoinnista ja muokattu niitä syyskuisen eläinlääkintäpäälliköiden kokouksen jälkeen. Lokakuussa päälliköt kokoontuivat jälleen, ja päätelmät on tavoitteena saada lopulliseen asuunsa 16.12.2019 maatalousneuvostoon, jossa ne voidaan hyväksyä. Pääosin yleisen tason päätelmissä nostetaan esiin joitakin yksityiskohtia, joissa lainsäädäntöä pitäisi tarkentaa, kuten tuotantoeläinten kuljetus, eläinten hyvinvointimerkinnot ja yli 6 kk ikäisiä nautoja koskeva lainsäädäntö.

Suomi on mukana EU:n laajuisessa Compassion in World Farming -yhdistyksen kansalaisaloitteessa 'End the cage age', joka on saanut 1 500 000 allekirjoitusta. Aloite koskee tuotantoeläinten häkkikasvatusta, mutta ei turkistarhausta. Aloite on EU:n viides ja eläinten hyvinvointia koskeva ensimmäinen käsittelyyn menevä kansalaisaloite. Suomessa nimiä aloitteeseen keräsi SEY.

4. Neuvottelukunnan toimintasuunnitelma, työjärjestys ja käsiteltävien asioiden priorisointi

Toimintasuunnitelma on neuvottelukunnan toiminnan suuriin linjoihin keskittyvä perusta seuraavaksi kolmeksi vuodeksi. Osa jäsenistä on jo toimittanut ehdotuksia toimintasuunnitelmaan, ja sihteeri on koostanut niistä suunnitelman rungon.

Neuvottelukunnan toiminnan vaikuttavuus tulee esiin siinä, miten neuvottelukunta pystyy edistämään eläinten hyvinvointia. Valmistelussa oleva eläinten hyvinvointilaki sävyttää neuvottelukunnan kautta. Neuvottelukunta tukee lakivalmistelua kykynsä mukaan ja ottaa kantaa lakiluonnokseen, kun se tulee lausunnoille. Lain sisältöön vaikuttaminen on ykkösprioriteetti, mutta luonnollisesti myös sisäinen ja ulkoinen keskustelu ja yhteiskunnallinen vaikuttaminen kuuluvat neuvottelukunnan tehtäviin.

Todettiin, että riittävä palvelutarjonta tulee taata lakiuudistuksenkin jälkeen, ja aloitetta sen kirjaamisesta eläinlääkärien toimenkuvaan kannatettiin. Tuotantoeläinten hyvinvoinnin parantaminen tapahtuu tiloilla pitkäjänteisesti, yhteistyössä eläinlääkärin kanssa, ja siihen on panostettava. Tuottajan hyvinvointi heijastuu eläimiin. Olosuhteiden, yhteiskunnallisen ilmapiirin ja eläinten hoitoon tarvittavien resurssien on oltava

kunnossa. Tulevaisuuteen voidaan paremmin vaikuttaa, kun tuetaan toimintaa tiloilla vastuullisempaan ja kestävämpään suuntaan. Suunnitelmallisen terveydenhuollon kehittäminen kuuluu neuvottelukunnan työlistalle ja liittyy myös yhteiskunnalliseen keskusteluun.

Lainsäädäntö on yksi hyvinvoinnin edistämisen keino muiden joukossa, mutta se ei yksin takaa eläinten hyvinvointia. Toivottiin laajempaa yhteiskunnallista keskustelua olennaisimmista ja tehokkaimmista hyvinvoinnin edistämisen keinoista ja siitä, missä ovat on suurimmat hyvinvoinnin edistämisen esteet: asenteissa, taloudessa tai erilaisten lainsäädäntöjen ristiriidoissa? Toivottiin vierailevia alustajia sekä elinkeinon sisä- että ulkopuolelta fasilitoimaan keskustelua johonkin seuraavista kokouksista.

Neuvottelukunnan toivottiin ottavan kantaa kasvatettujen kalojen hyvinvointiin. Kalat tuotantoeläiminä sivuutetaan usein, myös lainsäädännössä. Kasvatettavien kalojen hyvinvointia pitää ryhtyä kehittämään. Ruokavirastossa kaivataan tietoa kalojen hyvinvoinnista valvonnan tueksi.

Tainnutusmenetelmiin (erityisesti hiilidioksidin käyttö) ja teurastamiseen haluttiin otettavan kantaa.

Toimintasuunnitelma tärkeysjärjestyksessä:

1. Eläinten hyvinvointilain uudistuksen edistäminen
2. Yhteiskunnallinen keskustelu, ilmapiirin parantaminen ja hyvinvoinnista huolehtimisen kannattavuus
3. Eläinten terveydenhuollon resurssit ja seurantajärjestelmät
4. Kalojen hyvinvointi
5. Turkiseläimet
6. Eläinten hyvinvoinnin ulkoistamisen estäminen

Ulkopuolisilta asiantuntijoilta pyydetään etukäteen materiaalit tutustuttavaksi. Asiantuntijat pyritään kutsumaan kokouksiin hyvissä ajoin.

Eläinten hyvinvointilain ja sitä seuraavien lajikohtaisten asetusten aiheita voidaan neuvottelukunnassa käsitellä jo etukäteen, ennen säädösluonnosten valmistumista. Asetuksista ovat lähiaikoina tulossa lausunnoille ainakin eläimiin kohdistuvien toimenpiteiden asetus sekä siipikarjan emolintuja, nautoja, turkiseläimiä ja tuotantokaneja koskevat asetukset. Ministeriö hyödyntää asetusvalmistelussa kuulemistilaisuuksia sidosryhmille, koska työryhmiä ei pystytä joka asetusta varten perustamaan.

Neuvottelukunta päätti päivittää listan eläinten käyttäytymistarpeista ja keskustella lakiluonnokseen sisältyvän tuotantoeläinlistan muutostarpeista. Ehdotettiin, että tuotantokanien käyttäytymistarpeet lisätään käyttäytymistarvelistalle. Laajamittaisia tuotantokanien pitäjiä on nyt noin kymmenkunta Suomessa, ja ala on kasvussa.

Myös vesipuhvelin mozzarellatuotanto on alkamassa Suomessa - pitäisikö vesipuhveli siis lisätä tuotantoeläinten positiivilistalle, millainen on protokolla lajien lisäämiseen tai poistamiseen listalta, ja millaisia yksittäisiä poikkeuksia viranomaisen voi myöntää? Vesipuhveleilla ei tällä hetkellä säädösten mukaan voi tuottaa maitoa, joten maidontuotanto olisi lisättävä säädöksiin. Pohdittiin, onko vesipuhvelin vasikoiden varhainen vieroitus ongelma, ja onko meillä vesipuhvelien hoidosta eläinlääketieteellistä kokemusta. Neuvottelukunta päätti selvittää näitä kysymyksiä ministeriön toiveesta. Toisaalta toivottiin, että neuvottelukunta etsisi tavoitteellisesti parannusta ennen kaikkea nykyisten, vahvojen tuotannonalojen ja lajien hyvinvoinnin edistämiseen.

Neuvottelukunnan käsiteltävät aiheet ehdotettiin aikataulutettavaksi ministeriön lakivalmistelunaikataulun mukaan (toimenpideasetus ensiksi, muut sitten). Käsitteily aloitetaan käyttäytymistarpeiden ja lajillistan päivittämisellä; sen jälkeen käsitellään yksityiskohtaisemmat aiheet, kuten kalat ja turkiseläimet.

Seuraavaan kokoukseen toivottiin ministeriön edustajalta tietoa EU:n maatalousneuvoston joulukuisen kokouksen aiheista ja neuvoston päätelmien mahdollisesta hyväksymisestä kokouksessa. Tietoa toivottiin myös EU-komission uudesta kokoonpanosta ja uuden puheenjohtajan toimeksiannoista komissaareille sekä poliittisista linjauksista seuraaville viidelle vuodelle.

(Etäyhteyksissä oli tässä kohtaa n. 10 min katko. Etäosallistujat Sanna Nokka, Jari Kärkkäinen ja Tuomas Herva voivat kommentoida kohtaa 4 pöytäkirjan pohjalta.)

5. Muut asiat

Edellisen kauden testamenttiin oli kirjattu kaupan mahdollisuudet vaikuttaa eläinten hyvinvointiin. Päätettiin pyytää kaupan edustajaa alustamaan aiheesta myöhemmin.

6. Seuraavan kokouksen 23.1.2020 asialista

1. Käyttäytymistarpeiden ja positiivilistan päivitykset, ml. vesipuhvelit ja tuotantokanit (sihteeri pyytää dos. Laura Hännisen HY/eltdk:sta ja Jonna Kumpulaisen Tuotantokaniyhdistyksestä alustamaan keskustelua)
2. EU-komission linjaukset (Susanna Ahlström alustaa)

7. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 13.51.

Helsingissä 23.1.2020

Olli Ruoho
Puheenjohtaja

Tiina Kauppinen
sihteeri

Tuotantoeläinten hyvinvoinnin neuvottelukunta 4 Kokous 2/2019

Esitelyslista

Aika 12.11.2019, klo 12:30–14:30
Paikka Helsinki, Meritullinkatu 10, kokoushuone Kalevala
Jakelu Tuotantoeläinten hyvinvoinnin neuvottelukunta 4

1. Kokouksen avaus
2. Kokouksen järjestäytyminen
3. Ajankohtaista maa- ja metsätalousministeriöstä, *Susanna Ahlström*
4. Neuvottelukunnan toimintasuunnitelma, työjärjestys ja käsiteltävien asioiden priorisointi
5. Muut asiat
6. Seuraavan kokouksen asialista
7. Kokouksen päättäminen

Liitteet

- Kokouksen 28.8.2019 pöytäkirja

Linkkejä

Tuotantoeläinten hyvinvoinnin neuvottelukunta Valtioneuvoston hankerekisterissä
<http://valtioneuvosto.fi/hanke?tunnus=MMM015:00/2016>

Valtioneuvoston asetus tuotantoeläinten hyvinvoinnin neuvottelukunnasta (330/2009)
<http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2009/20090330>

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi eläinten hyvinvoinnista ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi HE 154/2018 <https://valtioneuvosto.fi/paatokset/paatos?decisionId=0900908f805da0ad>

Matkalaskupohja <http://mmm.fi/yhteystiedot>

Blogijutut kokouksista Eläinten hyvinvointikeskuksen www.elaintieto.fi sivustolla

Tervetuloa kokoukseen!